

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี***
**People's Participation on Village and Urban Fund Management
at Ladsawai Subdistrict, Lum Luk Ka District,
Pathum Thani Province**

สุภาชนก เหล็กกล้า**
ผศ.ดร.ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านช่วง พ.ศ. 2554 จำนวน 171 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกองทุนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการประเมินผล และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเพศ สถานภาพสมรส และอาชีพหลักแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การกู้ยืม ต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม บริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเมือง

* บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Abstract

The objectives of this research were to study the level of people's participation in village and urban fund management at Ladsawai Subdistrict, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province and to compare the level of people's participation in village and urban fund management according to personal factors. The sample in this study consisted of one hundred and seventy-one members of the village and urban fund in 2011. The data were collected by applying the questionnaires, interviews, and observation. The statistics included the percentages, the arithmetic mean, the standard deviation, the t-test, and the analysis of variance. The level of statistical significance was set at 0.05. Research results indicated high level of people's participation in village and urban fund management. The highest dimension of participation was in benefits, followed by operation, evaluation, and decision making, respectively. The hypothesis testing found that personal factors such as gender, marital status, and occupation led to differences in people participation at the statistically significant level of 0.05. However, the other factors such as ages, education levels, income, and loan were not statistically significant in people participation.

Keywords: participation, management, village and urban fund

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ 2540 ซึ่งให้ความสำคัญสำคัญกับคน และให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ดังนั้นรัฐบาลในสมัย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตรได้แถลงนโยบายเร่งด่วนต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ที่จะเร่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจความยากจน เพื่อนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ และให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นรัฐบาลกำหนดนโยบายเกี่ยวกับประชาชน อาทิเช่น โครงการพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค และโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นต้น (เรวัตร,2548)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการกองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างงาน สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท ให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ท้องถิ่นบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาและความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนและพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดค่าใช้จ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเองเสริมสร้าง

กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนา ความคิดริเริ่ม เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานล่างของประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2547)

อันเนื่องมาจากความมุ่งหวังของกองทุนหมู่บ้านรวมพลังรักสามัคคี หมู่ที่ 4 ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ในการที่จะให้ประชาชนทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เกิดการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของประชาชนนั้นผลที่ได้รับจากการร่วมมือกันของประชาชน คือ ได้รับการจัดขึ้นมาตรฐานกองทุนหมู่บ้าน เป็นกองทุนหมู่บ้านระดับ AAA ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ในการประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดีเด่น ได้รับคัดเลือกและอนุมัติให้จัดตั้งสถาบันการเรียนรู้กองทุนหมู่บ้านของจังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ยังจะมีการยกระดับให้จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินของตำบล (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2547)

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ชัดเจนว่า การที่กองทุนหมู่บ้านรวมพลังรักสามัคคี หมู่ที่ 4 ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีได้รับการยอมรับในระดับจังหวัดจนได้ยกระดับเป็นสถาบันการเงินของตำบล จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุผลของการความสำเร็จครั้งนี้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างไรและมากน้อยเพียงใด ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมมีอะไรบ้างและวิธีการจัดการปัญหา จึงประสบความสำเร็จได้ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้ชุมชนอื่นๆ ได้เห็นถึงวิธีการที่นำมาซึ่งความสำเร็จดังเช่น กองทุนหมู่บ้านรวมพลังรักสามัคคี หมู่ที่ 4 ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีและได้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญที่แท้จริงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังเป็นการเสริมสร้างวินัยทางการเงินซึ่งมีความสำคัญต่อทิศทางการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองในพื้นที่อื่นๆ รวมทั้งเป็นแนวทางแก่ชุมชนอื่นที่มีความสนใจจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และมีศักยภาพ

ทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมทางสังคมเป็นกรอบคิดตะวันตก ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กับความเชื่อใน ระบบอบประชาธิปไตยที่เชื่อเรื่องสิทธิและความเสมอภาคระหว่างประชาชน นอกจากนั้นความเชื่อเรื่อง “การมีส่วนร่วม” มีความเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับความเชื่อในเรื่อง “ความเป็นปัจเจก” (Individualism) ที่มีความสามารถและศักยภาพที่คิดเองเป็นในการแสดงความคิดเห็นของตนในชุมชนที่สังกัด ปัจเจกเหล่านี้มีความตระหนักว่า พวกเขาจำเป็นต้องมารวมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทุกๆ คน ภายใต้กติกาที่ร่วมกันกำหนด (จามะรี เชียงทอง, 2549) จากแนวคิดของ ปารีชาติ วัลย์เสถียร (2552) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทาง เศรษฐกิจ และสังคม การมีส่วนร่วมในความหมายนี้จึงเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจ กำหนดชีวิตด้วยตนเอง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน จากแนวคิดของ Brown and Moberg (1980 อ้างใน ประภาพร ศรีสถิตธรรม, 2543) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีอิทธิพลซึ่งกันและกันในการตัดสินใจที่จะส่งผลกระทบต่อพวกเขาในอนาคต ซึ่งอาจถูกกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการหรือได้รับการสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ จากแนวคิดของ Wertheim (1981 อ้างใน โกวิทท์ พวงงาม, 2553) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการที่ประชาชนจะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการการตัดสินใจในระดับต่างๆ ทั้งด้านการบริหาร การเมือง เพื่อที่จะกำหนดความต้องการของตนเองในชุมชนได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมแตกต่างกันหลายความหมายโดยสรุปความหมายได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมนั้นเป็นอำนาจในการตัดสินใจของบุคคล กลุ่มองค์กรในการเข้าร่วมกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือเพียง ระบบความเชื่อและความยึดมั่นถือมั่นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กร หากจะกล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดสามารถเข้าใจสถานการณ์ของการทำงาน โดยเฉพาะการทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่อยู่ในกระบวนการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินงาน เป็นต้น ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดของ ภรณ์ยุ พิเรนทร (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลทรงคนอง

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น โดยกำหนด ขอบเขตของแบบสอบถามให้เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชนในตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านปัจจัยส่วนบุคคล ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ การกู้ยืมเงิน โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนแบบประเมินค่า ตามแบบของลิคอร์ท (Likert's scale) เป็นมาตราวัดลักษณะของข้อความที่ใช้ทั้งลักษณะในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ทั้งหมด 34 ข้อ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	8	ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	9	ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	9	ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	8	ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended Question) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้หรือไม่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 30 ชุด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มที่จะทำการศึกษา และตรวจหาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัท (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.861

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การบรรณานุกรมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบถามทุกฉบับ เพื่อดูความสมบูรณ์ให้ครบทุกด้าน

2. การนำข้อมูลที่รับจากแบบสอบถามมาลงรหัสและการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 ค่าจำนวนร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อแสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

2. สถิติวิเคราะห์ (Inferential Statistics) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ค่า **t-test** ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม โดยทดสอบตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

2.2 **F-test** ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไปโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance: ANOVA) โดยทดสอบตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การกู้ยืมเงินจากกองทุน กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และเมื่อพบความแตกต่างจะใช้วิธีของ Scheffe's test วิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-60 ปี รองลงมาคือ 20-40 ปี สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่สถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ รองลงมาคือสถานภาพโสด มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา อาชีพประกอบอาชีพ อิสระ/ค้าขาย รองลงมาคืออาชีพแม่บ้าน มีรายได้ต่อเดือนอยู่ ระหว่าง 20,001 - 25,000 บาท รองลงมาคือ 15,001 - 20,000 บาท และมีการกู้ยืมเงินน้อยกว่า 3 ครั้ง รองลงมาคือ มากกว่า 5 ครั้ง

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อแยกตามด้านต่างๆ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเปิดเผยเปิดจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.96 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้เสนอไว้ดังนี้ ควรส่งเสริมศักยภาพให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น เช่น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อสมาชิกจะได้ช่วยกันพัฒนากองทุนให้ดียิ่งขึ้น ควรสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น เช่น ควรมีเงินรางวัลสำหรับผู้ออมเงินสม่ำเสมอเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ทั้งนี้จัดให้มีคลินิกกองทุนเพื่อที่สำหรับให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่สมาชิกไม่กล้าบอกในที่ประชุม นอกจากนี้ยังควรมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น เช่น ควรเพิ่มให้มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในกรณีไม่ได้นอนโรงพยาบาลและควรมีการเอื้อประโยชน์แก่สมาชิก เช่น การเพิ่มวงเงินกู้ และเพิ่มระยะเวลาการชำระคืนให้มากกว่าเดิมเนื่องจากสมาชิกอาจมีปัญหาเดือดร้อน

4. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ สถานภาพสมรสและอาชีพ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้และการกู้ยืมเงิน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ประกอบด้วยประกอบด้วย 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 2) ศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการตัดสินใจ พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีและประชุมวิสามัญประจำปี อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่เริ่มต้น เนื่องจากพื้นที่ที่สมาชิกเข้าร่วมประชุมนั้นเป็นศูนย์กลางของชุมชนสามารถเดินทางได้สะดวก นอกจากนี้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังมีการใช้รถกระจายเสียงประกาศตามบ้านเรือน ว่ามีการจัดประชุมขึ้นเมื่อใด เวลาใด ทั้งนี้ยังได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในการบอกต่อกันแบบปากต่อปากอีกด้วย เพื่อเป็นการให้สมาชิกทราบล่วงหน้า จึงทำให้องค์ประชุมครบสมาชิกไม่ขาดการประชุม การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนเกิดความคล่องตัว

ด้านการดำเนินกิจกรรม พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนนำเงินมาคืนตามกำหนดทุกครั้ง เนื่องจากคณะกรรมการมีการปลูกจิตสำนึกแก่สมาชิกกองทุนในการสร้างวินัยในการออมเงิน มีการกำหนดข้อตกลงระหว่างกันในการส่งเงินตามกำหนด ดังนั้นเมื่อมีความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมตรงกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันกองทุนหมู่บ้านก็สามารถขับเคลื่อนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนรับผลประโยชน์จากเงินปันผลจากกองทุนสม่ำเสมอ เนื่องจากการที่สมาชิกส่งเงินตามกำหนดจึงสามารถนำเงินของสมาชิกไปหาผลประโยชน์โดยนำออกให้สมาชิกที่มีวินัยทางการเงินที่ดีแต่ต้องการกู้ยืมและนำเงินบางส่วนที่เหลือไปหาประโยชน์โดยการนำฝากธนาคารโครงการพิเศษต่างๆ ของธนาคาร ตามความเหมาะสม จึงได้กำไร ทั้งนี้เกิดจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนด้วย เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม

ด้านการประเมินผล พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนในการประเมินผล การบริหารกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านแห่งนี้มีการดำเนินการต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับในแบบรูปธรรม โดยใช้หลักการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย ให้สิทธิในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นประชาชนผู้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจึงสามารถเข้าไปพบปะทบทวนในการประเมินการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ทุกระบวนการ ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลนี้เองจึงทำให้กองทุนหมู่บ้านนี้ได้สร้างประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=171)

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	p-value	สรุปผลการทดสอบ
เพศ	-6.226	-	.000*	แตกต่าง
อายุ	-	1.060	.349	ไม่แตกต่าง
สถานภาพสมรส	-	3.564	.030*	แตกต่าง
ระดับการศึกษา	-	2.068	.130	ไม่แตกต่าง
อาชีพหลัก	-	3.412	.019*	แตกต่าง
รายได้	-	.598	.551	ไม่แตกต่าง
การกู้ยืมเงิน	-	2.784	.065	ไม่แตกต่าง

หมายเหตุ* อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ศึกษาาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรส อาชีพแม่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกันไปจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มอื่น เนื่องจากพื้นที่ ที่ผู้วิจัยไปทำการศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท ดังนั้นความคิดเห็นในเรื่องเพศจึงถูกจำกัดในทิศทางที่เพศชายออกไปทำงานหารายได้ ส่วนเพศหญิงทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ดูแลบ้านรวมทั้งเป็นผู้บริหารเงินในครอบครัว ทั้งนี้เพศหญิงเล็งเห็นประโยชน์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพสมรสได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านอย่างมาก เนื่องจาก มีภาระในการเลี้ยงดูบุตร อีกทั้งยังต้องการรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพหลักจึงมีการกั๊ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพเสริมเพราะจะได้นำเงินมาเลี้ยงดูครอบครัวเมื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากนี้ แม่บ้านซึ่งให้ความสำคัญแก่ครอบครัวเป็นอย่างมาก จึงเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการกั๊ยืมเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากรายได้หลักของสามี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมาชิกกองทุนมีความร่วมมือ ร่วมใจในการเข้ามามีส่วนร่วม กับ กองทุนหมู่บ้านซึ่งสอดคล้องกับการที่กองทุนหมู่บ้านแห่งนี้ได้รับรางวัลกองทุนหมู่บ้านระดับดีมาก ซึ่งเป็นเครื่องการันตีถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จ ทั้งยังเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่กองทุนหมู่บ้านอื่นได้เข้ามาศึกษาดูงานเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

1. ควรส่งเสริมศักยภาพให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในกรณีที่มีข่าวสาร เหตุการณ์ใหม่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของตนเอง
2. ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่สมาชิกในกรณีที่ผู้ออมเงินสม่ำเสมอ เพื่อจะได้มีขวัญกำลังใจในการที่จะเสริมสร้างวินัยทางการเงิน
3. ควรมีการจัดตั้งคลินิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นที่ให้ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในกรณีที่สมาชิกไม่อาจแจ้งให้ในที่ประชุมทราบ
4. ควรมีการเพิ่มสวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล ในกรณีไม่ได้นอนโรงพยาบาล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิก
5. ควรมีการจัดผลประโยชน์เพิ่มขึ้น โดยมีการเพิ่มวงเงินกู้และเพิ่มระยะเวลาการชำระคืนให้มากกว่าเดิมเนื่องจากอาจมีปัญหาเดือดร้อนหรือจำเป็นเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้สนใจที่จะทำการศึกษากครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อจะทำให้ได้รับข้อมูลที่ละเอียดและสมบูรณ์มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรอื่นๆ เช่น จำนวนเงินกู้ สภาพทางสังคมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ศาสนา อาชีพรอง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ที่อาจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ว่ามีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประชาชนที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่างพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและยกระดับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อความยั่งยืนว่า มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบและสามารถนำมาสรุปผลเพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมได้ดียิ่งขึ้น
5. ควรมีการศึกษาการดำเนินงานการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนที่ประสบความสำเร็จและกลุ่มสมาชิกกองทุนที่ประสบความล้มเหลวว่ามีปัจจัยใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการให้การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- จามรี เชียงทอง. 2549. **สังคมวิทยาการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543. **สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2552. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : โครงสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข. (สรส.)
- ภรณ์ญ พิเรนทร. 2551. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลทรงคนอง อำเภอประจวบประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2547. **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- Brown, W.B. and D.J. Moberg. 1980. **Organization Theory and Management : A Macro Approach**. New York : John Willey & Sons, Inc. อ้างใน ประภาพร ศรีสถิตธรรม. 2543. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม** : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Wertheim. 1981. **The Urgency Factor and Democracy : a rhetorical contribution to Unrised debate on participation**. Geneva, UNRISD, PP. 3-5 อ้างใน โกวิท พวงงาม. 2553. **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บทพิการพิมพ์.